

Mesajul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție cu ocazia Zilei Constituției,

8 decembrie 2020

În 2020 omenirea a traversat probabil cel mai dificil și mai atipic an de la încheierea celui de-al doilea război mondial, confruntându-se cu o amenințare globală pentru care era insuficient pregătită, renăscând temeri din vremuri ancestrale și generând reacții fără precedent ale autorităților și ale societății. Eforturile de a o contracara efectele pandemiei de COVID-19 au impus luarea unor măsuri acceptate la un nivel diferit în funcție de fiecare societate în parte, iar asigurarea justului echilibru între interesele sociale ținând de asigurarea siguranței sanitare a cetățenilor și garantarea caracterului efectiv al drepturilor fundamentale ale acestora a devenit marea provocare a timpurilor pe care le trăim.

În toate statele democratice, și România nu face excepție, acest echilibru a fost asigurat prin mecanismele de control, cu rol ponderator, prevăzute în legile fundamentale. Ceea ce diferențiază în mod decisiv un stat de drept este tocmai supremația Constituției și a legii și preeminența legalității în fața arbitrariului. Din această perspectivă, rolul unei legi fundamentale, de declarație a libertăților fundamentale ale cetățeanului și de contract social între acesta și stat cu privire la apărarea lor, este cu atât mai important într-o democrație care a cunoscut în mod nefericit lunga perioadă de adormire din timpul regimului comunist.

Dacă, imediat după adoptarea sa, Constituția României a reprezentat motorul transformării sistemului judiciar și a cadrului juridic din România pe baze democratice, rolul din prezent al legii fundamentale, de garant al funcționării statului și de ultimă linie de apărare în ceea ce privește garantarea drepturilor cetățenești rămâne la fel de important, nu numai în planul abstract al regulilor democrației constituționale, dar și cu impact direct asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor. În niciun caz perfecte, uneori criticate și considerate o frână în calea unor reforme sau măsuri rapide, normele Constituției rămân ultimul refugiu care asigură funcționarea democrației noastre, iar faptul că ele sunt de multe ori invocate tocmai de aceia care în alt context le-au criticat demonstrează faptul că pârgurile echilibrului constituțional funcționează și că, parafrazându-l pe Winston Churchill, democrația constituțională e poate cel mai imperfect sistem de organizare statală a unei națiuni, însă cu excepția tuturor celorlalte.

În acest context, Ziua Constituției constituie tocmai prilejul de a aniversa reintrarea României, după 1989, într-o stare de normalitate, în care drepturile cetățeanului sunt recunoscute și apărate (oricât de multe am mai avea cu toții de făcut pentru asigurarea eficienței și celerității modului de transpunere în practică a acestui principiu), iar autoritățile statului își exercită puterea în limitele atribuțiilor conferite de legea fundamentală și pentru realizarea interesului public.

În numele Înaltei Curți de Casație și Justiție exprim astfel aprecierea și respectul instanței supreme pentru legea fundamentală care stă la baza statului român modern și salut rolul esențial exercitat pentru apărarea supremației acesteia de către Curtea Constituțională a României, uneori în contexte factice sau de imagine extrem de dificile. Cele mai înalte instanțe ale României poate nu s-au aflat întotdeauna în acord și poate, cel puțin sub aspectul imaginii publice, s-au regăsit uneori într-o competiție de întâietate, însă rolul fundamental al acestora nu poate fi decât complementar și interdependent, supremația Constituției și a legii fiind modul în care se asigură caracterul efectiv al modului în care se transpune în viața de zi cu zi a societății conceptul de stat de drept.

Doresc să subliniez că nici Curtea Constituțională a României și nici Înalta Curte de Casație și Justiție nu sunt singure în ceea ce privește asigurarea prevalenței normei de drept și a egalității tuturor cetățenilor în raport cu aceasta. Li se alătură toate celelalte instanțe judecătorești, care, zi de zi, aplică în fiecare dosar aflat pe rolul lor normele legale, interpretate în raport cu principiile cuprinse în legea fundamentală, cu convențiile și tratatele internaționale în materia drepturilor omului și cu normele de drept al Uniunii Europene. Și cred cu tărie că împrejurarea că putem spune astăzi că fiecare instanță judecătorească a României este în același timp o instanță constituțională și europeană constituie unul dintre marile succese ale Statului Român modern.

În final, aș dori să îmi exprim speranța că următoarea aniversare a Constituției României ne va găsi pe toți într-un context revenit la normal sub aspectul provocărilor legate de siguranța sanitară a societății noastre și vă adresez tuturor cele mai bune urări de sănătate, liniște și succes.

judcător Corina Alina Corbu,

Președintele

Înaltei Curți de Casație și Justiție